

ОГЛЯД ІНСТРУМЕНТІВ ПІДТРИМКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ (листопад – грудень 2023 р.)

Податкова та митна політика

Громадяни та бізнес сумлінною сплатою податків до бюджету фінансово підтримують обороноздатність та соціально-економічну стійкість України. За оперативними даними Державної казначейської служби, за січень – листопад 2023 р. до загального фонду державного бюджету надійшло 1 536,0 млрд грн, зокрема у листопаді 2023 р. – 121,7 млрд гривень. Серед платежів, які контролюють податкові та митні органи, основні платежі отримано завдяки:

- ПДВ з ввезених на митну територію України товарів – 330,4 млрд грн, зокрема у листопаді – 30,8 млрд грн (*рис. 1*). Істотне зниження митних платежів у листопаді відбулося через зменшення обсягів оподаткованого імпорту^{1,2} внаслідок блокування з 06.11.2023 р. низки автомобільних пунктів пропуску перевізниками Польщі та Словаччини;

- ПДВ з вироблених в Україні товарів – 192,2 млрд грн (зібрано – 313,6 млрд, відшкодовано – 121,4 млрд грн), зокрема у листопаді – 22,9 млрд грн (зібрано – 32,8 млрд грн, відшкодовано – 9,9 млрд грн);

- податку на доходи фізичних осіб та військового збору – 155,1 млрд грн, зокрема у листопаді – 15,1 млрд грн;

- податку на прибуток підприємств – 139,7 млрд грн, зокрема у листопаді – 31,1 млрд грн;

- акцизного податку – 95,7 млрд грн, зокрема у листопаді – 7,6 млрд грн;

- рентної плати за користування надрами – 53,1 млрд грн, зокрема у листопаді – 4,5 млрд грн;

- ввізного та вивізного мита – 27,5 млрд грн, зокрема у листопаді – 2,2 млрд грн.

Рівень виконання розпису доходів Державною податковою службою (ДПС) становив 102,3 % (+15,6 млрд грн), Державною митною службою (Держмитслужбою) – 95,1 % (-18,3 млрд грн).

Загалом за підсумками січня – листопада 2023 р., до загального і спеціального фондів державного бюджету надійшло 2 397,3 млрд грн податків, зборів та інших платежів.

Надходження ЄСВ до Пенсійного фонду та фондів соціального страхування у

---

¹ Митний дайджест (листопад 2023) / Залізний нардеп. 14.12.2023. URL: <https://t.me/yzheleznyak/6300>

² Митний дайджест за листопад 2023 найбільш цікавий / Залізний нардеп. 14.12.2023. URL: <https://t.me/yzheleznyak/6301>

січні – листопаді 2023 р. склали 424,9 млрд грн, зокрема у листопаді надійшло 40,5 млрд грн. Позитивну роль відіграють у цьому надходження ЄСВ з грошового забезпечення військовослужбовців.

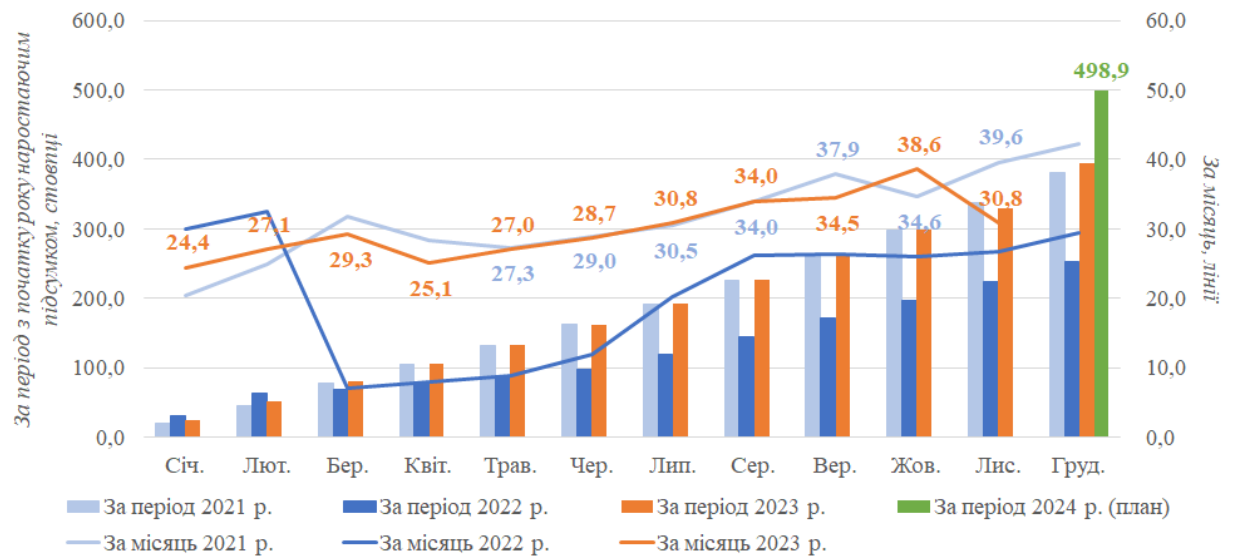

Рис. 2.1. Надходження ПДВ з ввезених на митну територію України товарів у 2021–2023 рр. та план на 2024 р., млрд грн

Джерело: складено за даними Міністерства фінансів України.

Уряд затвердив законопроект, який враховує рекомендації ОЕСР щодо податкових стратегій для протидії корупції серед іноземних посадових осіб. Кабінетом Міністрів України 05.12.2023 р. схвалено розроблений Міністерством фінансів у тісній співпраці з ОЕСР та іншими органами проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо врахування положень Рекомендацій Ради Організації економічного співробітництва та розвитку стосовно податкових заходів для подальшої боротьби з підкупом іноземних посадових осіб у міжнародних ділових операціях». Головною метою законопроекту є збільшення фінансового результату на суму витрат, щодо яких:

- у платника податків є підстави вважати, що наявні обставини (факти), які можуть свідчити про надання неправомірної вигоди;
- платник податків одержав інформацію від контролюючого органу про виявлені ним під час перевірки обставини (факти), які можуть свідчити про надання неправомірної вигоди;
- винесено обвинувальний вирок суду, що вони здійснювалися з метою надання платником податків неправомірної вигоди.

Як очікується, прийняття Верховною Радою цього Закону дозволить внести зміни до Податкового кодексу, які сприятимуть запровадженню міжнародних податкових стандартів у сфері боротьби з підкупом іноземних посадових осіб, а також стане ще одним кроком на шляху до членства України в ОЕСР.

Уряд прийняв рішення щодо перерозподілу штатної чисельності митних органів для виконання оновлених завдань і функцій. Кабінет Міністрів України Постановою від 14.11.2023 р. № 1200 вніс зміни до Постанови КМУ від 05.04.2014 р. № 85, якою затверджена гранична чисельність працівників апарату та

територіальних органів центральних органів виконавчої влади. Рішення спрямоване на реалізацію реформи митного адміністрування без залучення додаткового фінансування з державного чи місцевих бюджетів. Передусім йдеться про посилення інституційної спроможності митниці з практичної реалізації оновлених завдань та функцій, а також удосконалення ІТ-систем і управління персоналом. Прийнятою постановою, зокрема, передбачено перерозподіл штатної чисельності посад апарату Держмитслужби та її територіальних органів, а саме:

- збільшення граничної чисельності апарату Держмитслужби на 200 посад за рахунок зменшення граничної чисельності її територіальних органів;
- виокремлення із загальної чисельності працівників територіальних органів Держмитслужби 126 посад, що не відносяться до державної служби (посади, які передбачають виконання функцій з обслуговування).

У результаті прийнятого рішення посиляться такі напрями діяльності Держмитслужби:

- надання авторизацій на застосування спрощень, передбачених Конвенцією про процедуру спільного транзиту та Митним кодексом України (програми АЕО, NCTS, PFM);
- координація роботи у межах міжнародної програми «Митниця» для забезпечення сумісності українських ІТ рішень з країнами ЄС з урахуванням MASP-C;
- розвиток міжнародного співробітництва та інформаційного обміну між Держмитслужбою та митними адміністраціями держав – членів ЄС;
- забезпечення виконання заходів, передбачених Стратегією інтегрованого управління кордонами (ІВМ);
- запровадження автоматизованої оцінки ризиків у зв'язку з реалізацією електронного декларування товарів, що переміщуються у міжнародних поштових та експрес-відправленнях, тощо.

Таким чином, просування реформи митного адміністрування та заходи, спрямовані на зміцнення митної служби та удосконалення оперативного управління митницею з Центрального офісу служби, у тому числі, розвиток центрів експертизи для різних функціональних завдань, виконують умови співпраці з ЄС і МВФ.

Набули чинності 01.12.2023 р. зміни до правил ввезення та обліку гуманітарної допомоги. Відповідно до змін, що відбулись у законодавстві України з питань гуманітарної допомоги, з 01.12.2023 р. втратила чинність постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання пропуску гуманітарної допомоги через митний кордон України в умовах воєнного стану» від 01.03.2022 р. № 174 та постановою КМУ від 05.09.2023 р. № 953 запроваджено *Порядок пропуску та обліку гуманітарної допомоги в умовах воєнного стану*, яким удосконалено механізм визнання товарів гуманітарною допомогою та контролю за їх використанням за цільовим призначенням. Особливістю декларування митному органу товарів гуманітарної допомоги (на відміну від передбаченого постановою № 174) є зазначення в декларації номера отримувача в Єдиному реєстрі отримувачів гуманітарної допомоги та унікального коду гуманітарної допомоги, наданого автоматизованою системою реєстрації гуманітарної допомоги. Водночас, згідно зі змінами, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 20.11.2023 р. № 1216, до 01.04.2024 р., встановлено перехідний період – дозволяється декларування та пропуск на митну територію України товарів без використання автоматизованої

системи реєстрації гуманітарної допомоги. При цьому надання отримувачами гуманітарної допомоги звітності до автоматизованої системи Мінсоцполітики є обов'язковим.

Таким чином, новий порядок пропуску та обліку робить більш підконтрольними обсяги та отримувачів гуманітарної допомоги для її цільового спрямування та використання.

Держмитслужба повідомила про збільшення граничного терміну доставки товарів під процедурою спільного транзиту до митниці призначення з урахуванням ситуації на кордоні. Зважаючи на блокування руху вантажних транспортних засобів через митний кордон України, 17.11.2023 р. Служба підтримки з питань NCTS Держмитслужби в рамках взаємодії направила до усіх країн-учасниць Конвенції про процедуру спільного транзиту звернення щодо врахування ситуації, яка склалась на українському кордоні, при завершенні розпочатих в Україні процедур спільного транзиту, зокрема в частині можливого порушення термінів доставки через незалежні від перевізників обставини. Відповідно до частини другої статті 45 Доповнення I до Конвенції, якщо пред'явлення товарів митниці призначення відбулося після завершення терміну, встановленого митницею відправлення, суб'єкт процедури вважається таким, що дотримався терміну, якщо він або перевізник доведе належним чином митниці призначення, що затримка сталася не з його вини. З метою забезпечення можливості встановлення митницею відправлення триваліших термінів доставки товарів при їх поміщенні під процедуру спільного транзиту Держмитслужбою збільшено граничний термін доставки до митниці призначення. Термін пред'явлення товарів наразі може визначатись в межах діапазону до 60 днів.

Таким чином, Держмитслужба вжила необхідних заходів для упередження численних проблемних питань та ситуацій. У разі їх виникнення при пред'явленні товарів під процедурою спільного транзиту митниці призначення представникам компаній рекомендувалося звертатись до служб підтримки відповідних країн та додатково інформувати Службу підтримки з питань NCTS Держмитслужби.

Митники починають застосовувати у роботі нагрудні відеореєстратори. Держмитслужба за підтримки Консультативної місії ЄС повідомила 24.11.2023 р. про впровадження пілотного проєкту із використання в пунктах пропуску індивідуальних портативних відеокамер під час митного оформлення. Нагрудні відеореєстратори працюють з можливістю запису та збереження відео-зображення в зашифрованому вигляді, в тому числі у режимі нічної зйомки. Також технічні характеристики відеореєстраторів унеможливають видалення інформації інспектором або сторонньою особою. На етапі пілотного проєкту нагрудні відеореєстратори тестують у зоні діяльності Львівської митниці. Розглядається можливість подальшого розгортання проєкту на інших пунктах пропуску.

Як очікується, використання у роботі митних органів відеореєстраторів допоможе у протидії контрабанді та порушенню митних правил, службовим зловживанням, корупції, а також сприятиме захисту посадових осіб від наклепу та звинувачень з боку недобросовісних підприємців.